

ปัจจัยหลักของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

The Major Factors for Developing Learning Resources in Communities

ศิริพร อยู่ประเสริฐ

มหาวิทยาลัยรามคำแหง ถ.รามคำแหง เขตคลองตัน กรุงเทพฯ

T. 089-0430011, Email: Chayapa-j@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยหลักของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน มีวัตถุประสงค์คือ

1. เพื่อศึกษาและค้นหาปัจจัยหลักของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

2. เพื่อศึกษาและค้นหาปัจจัยหลักของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

3. เพื่อศึกษาและค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

ประชากร คือ โรงเรียนและชุมชนกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย โรงเรียนและชุมชนที่เป็นตัวแทนของทุกภาคใน 5 จังหวัด คือ ภูเก็ต ชลบุรี พิษณุโลก อ่างนาจเจริญ และเพชรบุรี ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารโรงเรียน ครู นายกองค้การบริหารส่วนตำบล และรองนายกองค้การบริหารส่วนตำบล สุ่มตัวอย่างได้ 664 คน เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

1. การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (Multiple Regression) ของปัจจัยหลักมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ในระดับมาก ($R = 0.777$) และสามารถอธิบายการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนได้ร้อยละ 60.40 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณ มีปัจจัยหลักที่สามารถอธิบายการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนได้มากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ รองลงมาคือการพัฒนาทรัพยากรของแหล่งเรียนรู้ ความสามารถของผู้นำเพื่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และการจัดรวบรวมข้อมูลสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้

2. การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (Multiple Regression) ของปัจจัยหลักมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนในระดับมาก ($R = 0.657$) และสามารถอธิบายการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนได้ร้อยละ 43.20 ส่วน ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณ มีปัจจัยหลักที่สามารถอธิบายการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนได้มากที่สุด คือ การสื่อสารมวลชนและการสื่อสารเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ รองลงมา คือ ความสามารถของผู้นำเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การพัฒนาทรัพยากรด้านวัฒนธรรมเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของชุมชน

3. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับปัจจัยหลักของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมีความสัมพันธ์กับปัจจัยหลักของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ปัจจัยหลัก การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ชุมชน

Abstract

The Major Factors for Developing Learning Resources in Communities

The objectives of this research are as follows:

1. Search for the major factors for developing school learning resources is related to the development of school learning resources;

2. Search for the major factors for developing community learning resources is related to the development of community learning resources;

3. Search for the relationship between the development of school learning resources and the development of community learning resources.

The population and the sample group include representative persons from schools and communities in five provinces: Phuket Cholburi, Phitsanulok, Amnat Charoen, and Phetchaburi, which cover every regional area. The random samples are consist of 664 informants, who are school administrators, teachers, chairmen of subdistrict local administrations, and vice-chairmen of subdistrict local administrations. A specially designed questionnaire was used to collect the data. The findings are as follows:

1. With regard to the major factors in relation to the development of school learning resources, the multiple regression analysis is the high level ($R=0.777$) and can describe the development of school learning resources at the percentage of 60.40. The major factors can describe the development of school learning resources is the highest level in the aspect of the community participation in the development of learning resources; next come the development of learning resources, the leaders' ability to develop the learning resources, and collecting the information data.

2. With regard to the major factors in relation to the development of community learning resources, the multiple regression analysis is the high level ($R=0.657$) and can describe the development of school learning resources at the percentage of 43.20. The major factors that can describe the development of community learning resources is the highest level in the aspect of the mass media and communication; next come the leaders' ability to develop the learning resources and cultural resources, and the community participation.

3. With regard to the relationship between the development of school learning resources and the major factors for developing community learning resources, the statistical significance is at 0.01. With regard to the relationship between the development of community learning resources and the major factors for developing school learning resources, the statistically significant is at 0.05. With regard to the relation between the development of school learning resources and the development of community learning resources, the statistical significance is at 0.05.

Keywords: major factors, developing learning resources, communities.

1. บทนำ

สภาวะการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาและโอกาสในการได้รับการศึกษาของคนไทย การจัด การศึกษาเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม อย่างมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกันอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดปัญหาขึ้นหลายด้าน ประเทศไทยจึงถูกองค์กรระหว่างประเทศจัดอันดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม อยู่ในเกณฑ์ต่ำ ลงจากเมื่อ 5-10 ปีที่ผ่านมา เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นที่มีประชากร และทรัพยากร อยู่ในระดับใกล้เคียงกัน สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยยังจัดการศึกษาหรือกระบวนการเรียนรู้ให้ประชาชนส่วนใหญ่มีความฉลาด และสำนึก เพื่อส่วนรวมได้ไม่ดีพอ การปฏิรูปการศึกษาหรือกระบวนการเรียนรู้ของประชาชนทั้งประเทศเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดในการพัฒนาคุณภาพของประชาชน ให้ช่วยกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาเศรษฐกิจสังคมไทยให้เจริญรุ่งเรืองทัดเทียมประเทศอื่นได้ [1]

การศึกษาไทยได้มีการพัฒนามาตามลำดับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตามมีบางสิ่งที่เป็นสัจธรรม และเป็นความเป็นจริงตลอดเวลาคือการเรียนรู้พื้นฐาน การดำรงชีวิตเกิดจากบ้านและครอบครัว และที่สำคัญรองลงมาคือชุมชนและท้องถิ่นมีวัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการขัดเกลาทางสังคมให้มีพัฒนาการเติมตามศักยภาพของแต่ละบุคคล สามารถประกอบสัมมาอาชีพและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขสอดคล้องกับวิถีชีวิตในชุมชน การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเป็นไปอย่างกว้างขวางทั้งในและนอกประเทศ เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของโลกมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกันมากขึ้น ระบบโรงเรียนจึงเกิดขึ้นตามแนวทฤษฎีการบริหารการศึกษาของประเทศตะวันตก โรงเรียนจึงกลายเป็นศูนย์กลางในการจัดการศึกษาให้กับชุมชนแทนวัดและบ้านในอดีต ถึงแม้ในปัจจุบันการจัดการศึกษา โดยวัดยังคงมีบ้างทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ส่วนใหญ่จะเน้นไปที่จัดการศึกษาให้แก่ ฝึกหัดและสามเณร แต่บทบาทของวัดยังคงรักษาไว้คือการอบรมสั่งสอนและอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีไทยให้คงอยู่ตลอดไป ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงมีนโยบายการจัดการศึกษาชุมชนโดยอาศัยความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน ที่รู้จักกันทั่วไปคือ **บวร** นั่นเอง เพื่อสร้างความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของบุคคล 3 สถาบันหลักในชุมชนในการพัฒนาคุณภาพของคนทุกเพศทุกวัย ให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป [2]

การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ.2552-2561) มีหลักการและเป้าหมายที่สำคัญคือ การพัฒนาคุณลักษณะของคนไทยยุคใหม่ โดยเน้นการเรียนรู้ และการพัฒนาตนเองทั้งในระบบ การศึกษาและนอกระบบการศึกษา รวมทั้งการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการขยายโอกาสทางการศึกษาแก่คนทุกเพศทุกวัยโดยไม่มีขอบเขตและข้อจำกัด ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลาและทุกสถานที่ ดังนั้นจึงควรพัฒนาปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ที่สำคัญคือ แหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพและหลากหลายตรงกับความต้องการของประชาชน ปัจจุบันมีแหล่งเรียนรู้ที่เป็นสถานศึกษา สถาบันทางการศึกษา โบราณสถาน และสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ เป็นต้น แต่แหล่งเรียนรู้ดังกล่าวยังไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควรจะเป็น เนื่องจากปัญหาด้านความพร้อมของบุคลากร อุปกรณ์ และสถานที่ รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ที่ผ่านมาไม่เข้มแข็งเพียงพอจะยกระดับแหล่งเรียนรู้ดังกล่าวให้มีคุณภาพและมีมาตรฐาน จึงเป็นโอกาสอันดีที่การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ได้ให้ความสำคัญและกำหนดประเด็นดังกล่าวบรรจุไว้ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้เห็นเป็นรูปธรรมต่อไป ดังนั้นการศึกษาปัจจัยหลักของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน จึงได้กำหนดโรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน และกำหนดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นตัวแทนของแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเพื่อการศึกษาครั้งนี้ [3]

2. วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาปัจจัยหลักของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน มี 3 ประเด็นหลักที่สำคัญคือ

1. เพื่อศึกษาและค้นหาปัจจัยหลักของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน
2. เพื่อศึกษาและค้นหาปัจจัยหลักของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน
3. เพื่อศึกษาและค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ในโรงเรียนกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

3. แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิดการวิจัย และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาปัจจัยหลักของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เป็นการศึกษาชุมชน ซึ่งชุมชนประกอบด้วยสถาบันหลักต่าง ๆ เช่น สถาบันครอบครัว การศึกษา ศาสนา เศรษฐกิจ การเมือง และการปกครอง ในสถาบันหลักดังกล่าวมีบุคคล ที่มีสถานะ (status) แตกต่างกันตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนที่สังคมกำหนดไว้ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเป็นการพัฒนาชุมชนด้านหนึ่งในหลาย ๆ ด้าน แนวคิดทางสังคมวิทยาเป็นพื้นฐานในการศึกษาและการพัฒนาชุมชนตามหลักการและนโยบายของการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนโดยมุ่งหวังให้เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไปได้เรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ อย่างหลากหลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทัศนคติและพฤติกรรมในการเรียนรู้ รวมทั้งการใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้แก่ชุมชนและสังคม ซึ่งโรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน [4] จึงควรศึกษาและเรียนรู้เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนต่อไป โดยมีวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง คือ สังคมและระบบสังคม โครงสร้าง

หน้าที่ การขัดเกลาทางสังคม การพัฒนาชุมชน ความสัมพันธ์ของชุมชนกับโรงเรียน และชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้

สังคม คือ ผลรวมของการกระทำทางสังคมของมนุษย์ และการกระทำทางสังคมของมนุษย์นั้นมีผลประโยชน์เป็นตัวกำหนด สังคม คือ ชุมชน (groupings) กิจการ (enterprises) สมาคม (associations) และสถาบัน (institutions) ที่มีการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมซึ่งกันและกันโดยมีผลประโยชน์เป็นแรงจูงใจ และมีความคิดเป็นตัวกำหนดผลประโยชน์ จะเห็นได้ว่าการจัดกลุ่มในสังคมเป็นหลายรูปแบบ ความคิดเป็นตัวกำหนด ให้คนรวมกลุ่ม มีการกระทำทางสังคมเกิดขึ้น มีผลประโยชน์เป็นแรงจูงใจกลุ่มคน คือหน่วยพื้นฐานที่คนกระทำสิ่งต่าง ๆ ร่วมกัน กิจการ คือหน่วยที่คนมาเกี่ยวข้องกันโดยมีการกระทำที่เป็นเหตุเป็นผล มีการบริหาร และมีความต่อเนื่อง กลุ่มคนมีทั้งกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ เริ่มต้นเป็นกลุ่มพื้นฐานขยายใหญ่เป็นกิจการ ส่วนสถาบันคือกลุ่มที่ยินยอมและรับรู้กฎระเบียบโดยการบังคับและการเชื่อฟัง ต่างจากสมาคม ถ้าเป็นสถาบันมนุษย์ไม่มีทางเลือก เช่น เกิดในสถาบัน ครอบครัวที่สถานะของบิดามารดากำหนดไว้แล้ว สังคมประกอบด้วยกลุ่มเหล่านี้และนอกกลุ่มเหล่านี้ก็ยังมีสิ่งที่เรียกว่า ชวงชั้น (strata) อีกด้วย สิ่งที่เรียกว่าชวงชั้นก็คือกลุ่มคนที่มีความคิด การมองโลกและมีวิถีชีวิตเฉพาะของตน ซึ่งบางครั้งอาจขัดแย้งกันและบางครั้งก็อาจยอมรับซึ่งกันและกัน [5]

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนต้องอาศัยกลุ่มคนที่มีสถานะ และความแตกต่างทางชวงชั้น และมีความคิดเห็นแตกต่างกันจึงต้องมีการพัฒนาการ มีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นในชุมชน สังคมมีระบบต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่ในการเคลื่อนไปข้างหน้า ซึ่งเป็นกลุ่มของกิจกรรมที่ดำเนินไปเพื่อสนองความต้องการของระบบสังคม จึงเป็นหน้าที่ของกลุ่มการศึกษาในระบบสังคมจำเป็นต้องพิจารณาหน้าที่พื้นฐาน 4 ประการที่เรียกว่า AGIL ประกอบด้วย การปรับตัว (Adaptation) การบรรลุเป้าหมาย (Goal attainment) บูรณาการ (Integration) และการรักษาแบบแผน (Latency) มีรายละเอียดดังนี้

1. การปรับตัว (adaptation)
2. การบรรลุเป้าหมาย (goal attainment)
3. บูรณาการ (integration)
4. การรักษาแบบแผน (latency)

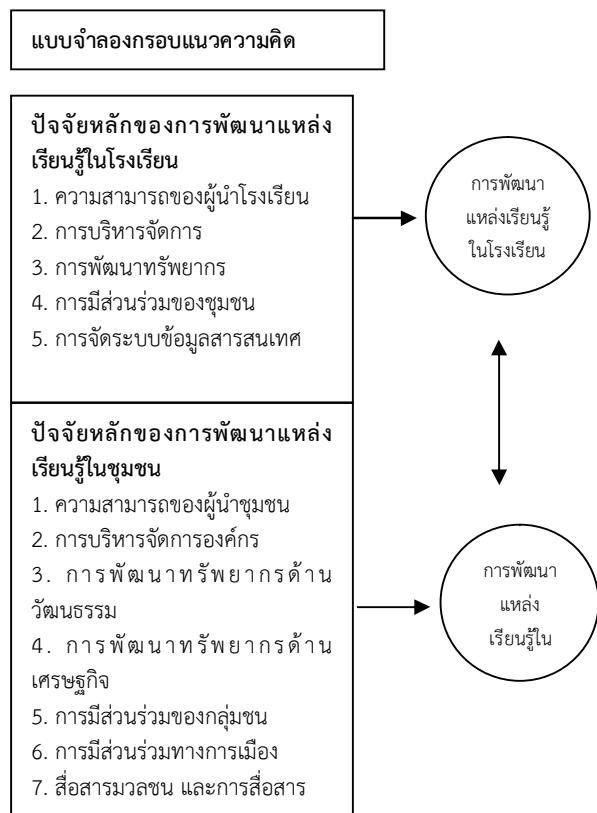
นอกจากระบบพื้นฐานหลักที่กล่าวมาแล้วยังมีระบบการปฏิบัติการของสังคมสี่ระบบ คือ ระบบสิ่งมีชีวิตหรือชีววิทยา (biological) ระบบบุคลิกภาพ (personality) ระบบสังคม (social) และระบบวัฒนธรรม (cultural) ซึ่งทั้ง 4 ระบบปฏิบัติการดังกล่าวทำหน้าที่ควบคู่ไปกับระบบพื้นฐานทั้ง 4 ด้วยเช่นกัน คือ

1. ระบบสิ่งมีชีวิตหรือชีววิทยา (biological) เป็นระบบที่เกี่ยวกับหน้าที่พื้นฐานด้านการปรับตัว ระบบปฏิบัติการนี้รวมไปถึงการผลิต เศรษฐกิจ และสภาพแวดล้อม
2. ระบบบุคลิกภาพ (personality) เป็นระบบที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่พื้นฐานในการบรรลุเป้าหมาย สมาชิกของสังคมจะต้องถูกหล่อหลอมขัดเกลาให้มีบุคลิกภาพ ตามเป้าหมายและอุดมการณ์เดียวกันเพื่อไปรองรับการทำหน้าที่พื้นฐาน
3. ระบบสังคม (social) เป็นระบบที่เกี่ยวข้องกับการทำหน้าที่พื้นฐาน บูรณาการเป็นระบบที่หลอมองค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบย่อยเข้าด้วยกันเพื่อทำหน้าที่ในระบบ

4. ระบบวัฒนธรรม (cultural) เป็นระบบที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่พื้นฐานในการธำรงแบบแผนของสังคม การฟื้นฟูจิตใจและแรงจูงใจ ต้องมีสิ่งเชื่อมโยงคือระบบวัฒนธรรม

หน้าที่พื้นฐาน 4 ประการของสังคมและระบบสังคมดังกล่าว ยังมีระบบย่อยของสังคมที่มีรายละเอียดจากระบบปฏิบัติการที่ทำหน้าที่แก่สังคม ระบบระดับบนเป็นอุดมการณ์และวัฒนธรรม ระดับล่างเป็นวัตถุและเศรษฐกิจ ซึ่งมี 4 ระบบย่อย คือ ระบบการขัดเกลาทางสังคม (socialization system) เป็นรูปแบบของการธำรงไว้ของแบบแผนและวัฒนธรรม รวมทั้งการสืบทอดและมอบหมาย ระบบสังคม ชุมชน หรือสถาบันที่ควบคุมสังคม (social community or institutions of social control) จึงต้องมีการผลิตและเป้าหมายในการอยู่ร่วมกัน และมีการบริหารจัดการประชาสัมพันธ์ และสอดคล้องระหว่างระบบย่อยต่าง ๆ ระบบการเมือง (political system) ทำให้เกิดการบรรลุเป้าหมายและนำไปสู่เป้าหมายหลักร่วมกันตามวิธีการที่กำหนดไว้ ระบบเศรษฐกิจ (economic system) เป็นระบบที่มนุษย์สามารถปรับตัวในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ [6]

กรอบแนวคิดการวิจัย



4. วิธีดำเนินงาน

- ผู้วิจัยได้ดำเนินงานวิจัยเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้
1. ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 2. กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย และกำหนดตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม รวมทั้งตัวชี้วัดของตัวแปรแต่ละตัว
 3. นำกรอบแนวคิดการวิจัย และตัวแปรไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน วิพากษ์ แล้วปรับปรุงแก้ไข
 4. กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียน และชุมชน ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารโรงเรียน ครู นายองค์การบริหารส่วนตำบล และรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล
 5. สร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม 2 ชุด สำหรับผู้แทนโรงเรียน คือ ผู้บริหารโรงเรียน และครู ผู้แทนชุมชน คือ นายองค์การบริหารส่วนตำบล และรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล
 6. นำเครื่องมือวิจัยไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 คน วิเคราะห์ ความสอดคล้องของเนื้อหาเกี่ยวกับนิยามปฏิบัติการ มีความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ 0.05-1.00
 7. นำเครื่องมือวิจัยไปทดลองใช้นอกกลุ่มเป้าหมาย เพื่อหาประสิทธิภาพได้ค่า R มากกว่า 0.8 แสดงว่ามีประสิทธิภาพในระดับดี
 8. การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ให้กลุ่มตัวอย่างใน 5 จังหวัดคือ ภูเก็ต ชลบุรี พิษณุโลก อ่างนาจเจริญ และเพชรบุรี
 9. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ สหสัมพันธ์ (Correlation) และค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย พหุคูณ (Multiple Regression) และเสนอผลงานการวิจัยด้วยรูปแบบตาราง
 10. เขียนรายงานเป็น 5 บท ตามรูปแบบของการวิจัย

5. ผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาและค้นหาปัจจัยหลักของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณของปัจจัยหลักที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

ตัวแปรอิสระ	B	Std.error	t	Beta	Sig.
1. การมีส่วนร่วมของชุมชน	0.223	0.058	3.844	0.354	0.000
2. การพัฒนาทรัพยากร	0.216	0.081	2.666	0.348	0.001
3. ความสามารถของผู้เ้า	0.212	0.077	2.753	0.274	0.002
ตัวแปรอิสระ	B	Std.error	t	Beta	Sig.
4.การจัดรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ	0.168	0.031	5.419	0.264	0.010
R	0.777				
R-Square	0.604				
SEE	3.765				
F	5.922				
Sig	0.000				

จากตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณของปัจจัยหลักที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน พบว่า ปัจจัยหลักที่สามารถอธิบายการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมี 4 ตัวแปร มากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน รองลงมา คือ การพัฒนาทรัพยากรของแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ความสามารถของผู้เ้าเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และการจัดรวบรวมข้อมูลสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ตามลำดับ ในภาพรวมปัจจัยหลักดังกล่าวสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน (F 5.922) รวมทั้งมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนได้ร้อยละ 60.40 การพยากรณ์ได้ค่อนข้างน้อย แม่นยำ เมื่อพิจารณาแต่ละปัจจัยแล้ว ทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์ที่แตกต่างกันและส่งผลต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าปัจจัยหลักดังกล่าวมีอิทธิพล และมีผลต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนได้จริง

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาและค้นหาปัจจัยหลักของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณของปัจจัยหลักที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

ตัวแปรอิสระ	B	Std.error	T	Beta	Sig.
1. การมีส่วนร่วมของชุมชน	0.279	0.106	2.632	0.193	0.001*
2. ความสามารถผู้นำ	0.250	0.049	5.102	0.180	0.015*
3. การพัฒนาทรัพยากร	0.234	0.076	3.079	0.168	0.022*
4. การมีส่วนร่วมของกลุ่มชน	0.623	0.085	7.329	0.167	0.023*
R	0.657				
R-Square	0.432				
SEE	4.897				
F	5.729				
Sig	0.000				

จากตารางที่ 2 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณของปัจจัยหลักที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน พบว่า ปัจจัยหลักที่สามารถอธิบายการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมี 4 ตัวแปร มากที่สุด คือ สื่อสารมวลชนและการสื่อสาร เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน รองลงมา คือ ความสามารถของผู้เ้าเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน การพัฒนาทรัพยากรด้านวัฒนธรรมเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และการมีส่วนร่วมของกลุ่มชนตามลำดับ ในภาพรวมปัจจัยหลักดังกล่าวสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน (F 5.729) รวมทั้งมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ในระดับมากสามารถอธิบายการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ได้ร้อยละ 43.20 การพยากรณ์ได้ค่อนข้างแม่นยำ เมื่อพิจารณาแต่ละปัจจัยแล้ว ทุกปัจจัย มีความสัมพันธ์ที่แตกต่างกันและส่งผลต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าปัจจัยหลักดังกล่าวมีอิทธิพลและมีผลต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนได้จริง

ส่วนที่ 3 ผลการศึกษาและค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

ตารางที่ 3 ค่าสหสัมพันธ์ (Correlations) ของตัวแปรตามระหว่างการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

		การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน	การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน
การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน	Pearson Correlation	1	.493
	Sig. (2 - tailed)		.050
การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน	Pearson Correlation	.493	1
	Sig. (2 - tailed)	.050	

จากตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ของตัวแปรตามทั้ง 2 ตัวแปรระหว่างการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน พบว่า การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน (.493) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความพร้อมมากกว่าแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนจึงเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่สามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันในการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตและสังคมแห่งการเรียนรู้ ทั้งนี้ความสัมพันธ์จะเพิ่มขึ้นหรือลดลงขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้นำและบุคลากรในโรงเรียนและชุมชนเป็นสำคัญ

6. การอภิปรายผล

การศึกษาปัจจัยหลักของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมีกรอบการศึกษา คือ โรงเรียนกับชุมชน ซึ่งจะได้นำเสนอต่อไปนี้

การศึกษาปัจจัยหลักของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนจากการค้นพบตัวแปรอิสระที่เป็นปัจจัยหลักมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนตามลำดับ คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน การพัฒนาทรัพยากรของแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ความสามารถของผู้นำเพื่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และการจัดรวบรวมข้อมูลสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งจะได้นำเสนอการอภิปรายดังนี้

การมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเป็นปัจจัยหลักที่มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน โดยมีองค์ประกอบย่อยในการสนับสนุนคือ 1) การเป็นสมาชิก/กรรมการ/การดำรงตำแหน่งต่าง ๆ 2) การเข้าร่วมประชุมและร่วมกิจกรรม 3) การร่วมวางแผนและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ 4) การยอมรับปฏิบัติการณ์หรือแนวคิดใหม่ในโรงเรียน ซึ่งการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้มีความรู้ ความสามารถในการดำรงชีวิตในสังคมและประเพณีตนให้สอดคล้องกับบรรทัดฐานของสังคม การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาสังคมและชุมชน ผู้ได้รับผลประโยชน์โดยตรงคือบุคคลในสังคมและชุมชนนั้น ๆ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเป็น การส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนได้พัฒนาตนเอง โดยแหล่งเรียนรู้เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาจึงต้องมีกระบวนการและองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนา

ซึ่งจำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับบุคคล ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งทัศนคติ และวิถีชีวิตของชุมชนด้วย ดังนั้นการพัฒนาที่ได้ผลและเกิดความยั่งยืนนั้นการมีส่วนร่วมของชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญ การที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้น มีปัจจัยที่ส่งผลให้ประสบความสำเร็จดังนี้ คูฟแมน [7] ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องคือ ครอบครัว อาชีพ รายได้ และระยะเวลาการอยู่อาศัยในท้องถิ่น มีความผูกพันกับการมีส่วนร่วมของชุมชนเกิดขึ้นจากเป้าหมายที่ต้องการ ค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณี ความผูกพัน และความคาดหวังในสิ่งที่ต้องการ โดยมีพื้นฐานของการมีส่วนร่วม ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของเหตุผล 2) การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของค่านิยม 3) การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของประเพณี 4) การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของความผูกพัน และความคาดหวังในสิ่งที่ต้องการของกลุ่มคนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคม ทำให้คนในชุมชนที่มีการดำเนินชีวิต ค่านิยม ประเพณี ทัศนคติของบุคคลเกิดความสนใจเข้าร่วมสอดคล้องกับสมประสงค์ วิทยเกียรติ และคณะ [8] ศึกษา พบว่า ปัจจุบันผู้นำชุมชนมีโอกาสเข้าไปร่วมเป็นที่ปรึกษาและกรรมการโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน ได้มีส่วนร่วมเป็นวิทยากร ผู้ปกครองนักเรียนและชาวบ้านจะมีส่วนร่วมในการประชุม ร่วมแรง ร่วมออกเงินหรือสิ่งของในการสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน มีปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมของชุมชนคือ การขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทของตนเองต่อการศึกษา และยังมีความคิดเห็นว่าชุมชน มีความรู้ไม่พร้อมที่จะเข้าศึกษา การสำรวจความต้องการทางการศึกษาของชุมชน การจัดทำแผน การศึกษาของชุมชน นอกจากนี้ยังพบว่าทุกกลุ่มของชุมชนควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สำหรับแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ได้รับการเสนอแนะคือ การมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในรูปแบบกรรมการศึกษาของชุมชน การเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาในสถานศึกษาโดยตรง การเสริมสร้างเครือข่ายการศึกษาของชุมชน การมีส่วนร่วมในการให้ชุมชนสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรการศึกษาและโดยการจัดตั้งหน่วยงานอิสระในชุมชนขึ้นมาเพื่อดูแลการจัดการศึกษาของชุมชน

7. สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องปัจจัยหลักของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน มีข้อสรุปการอภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังนี้

สรุปผลการวิจัย

สรุปข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยตามวัตถุประสงค์แต่ละข้อ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาและค้นหาปัจจัยหลักของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

ข้อค้นพบ ตัวแปรอิสระที่เป็นปัจจัยหลักของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยหลักที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน พบว่า ปัจจัยหลักมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ในระดับมาก (0.777) ซึ่งตัวแปรอิสระดังกล่าวสามารถอธิบายการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนได้ร้อยละ 60.40 สามารถพยากรณ์ได้ค่อนข้างแม่นยำ นอกจากนี้ ได้จัดเรียงลำดับความสัมพันธ์ของตัวแปรดังนี้ การมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน การพัฒนาทรัพยากร

ของแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ความสามารถของผู้นำเพื่อการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และการจัดรวบรวมข้อมูลสารสนเทศเพื่อ การเรียนรู้

2. เพื่อศึกษาและค้นหาปัจจัยหลักของการพัฒนาแหล่ง เรียนรู้ในชุมชนที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

ข้อค้นพบ ตัวแปรอิสระที่เป็นปัจจัยหลักของการ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาแหล่ง เรียนรู้ในชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยหลักที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ในชุมชน พบว่า ปัจจัยหลักมีความสัมพันธ์กับการ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ในระดับมาก (0.657) ซึ่งตัวแปรอิสระ ดังกล่าวสามารถอธิบายการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนได้ร้อยละ 43.20 สามารถพยากรณ์ได้อย่างแม่นยำ นอกจากนี้ได้จัดเรียงลำดับ ความสัมพันธ์ของตัวแปรดังนี้ สื่อสารมวลชนและการสื่อสารเพื่อ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ความสามารถของผู้นำเพื่อการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ในชุมชน การพัฒนาทรัพยากรด้านวัฒนธรรมเพื่อเป็น แหล่งเรียนรู้ในชุมชน และการมีส่วนร่วมของกลุ่มชน

3. เพื่อศึกษาและค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ ในโรงเรียนกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

ข้อค้นพบ ตัวแปรตาม การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาปัจจัยหลักของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน มีลักษณะ ดังนี้

ระดับนโยบาย

1. หน่วยงานควรมีแผนงาน/โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สู่การปฏิบัติ ในโรงเรียน และชุมชน

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดงบประมาณดำเนินการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ในชุมชนทั้งด้านบุคลากร เทคโนโลยี สถานที่และ พฤติกรรมการเรียนรู้ชุมชน เป็นต้น ให้ครอบคลุมทุกตำบล

3. ควรเน้นการพัฒนาคุณภาพของประชาชนโดยใช้กลยุทธ์ แหล่งเรียนรู้ ในการจัดการกิจกรรม เช่น การจัดการความรู้ องค์การแห่ง การเรียนรู้ ทักษะการแก้ปัญหา และการวิเคราะห์ข่าวสารข้อมูล เป็นต้น

4. ควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนทรัพยากรบุคคลที่มี ความรู้ ความสามารถเป็นที่ประจักษ์ รวมทั้งปราชญ์ชาวบ้าน แพทย์ แผนไทย เป็นต้น เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

5. ควรให้หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดทำเกณฑ์การ พิจารณาคัดเลือก จัดทะเบียน และประกาศเป็นแหล่งเรียนรู้ ในชุมชน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้และการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

6. ควรคัดเลือกแหล่งเรียนรู้เพื่อเป็นตัวอย่างในการ พัฒนาที่มีความแตกต่างและหลากหลาย

7. ควรยกระดับแหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและชุมชนให้มี ผู้รับผิดชอบและการจัดระบบโครงสร้างการบริหารงานอย่างชัดเจน

8. ควรพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน โดยการสร้างเครือข่าย แหล่งเรียนรู้เป็นหลักในการพัฒนา เพื่อสร้างพฤติกรรมการเรียนรู้ให้แก่ ชุมชนอย่างยั่งยืน

ระดับปฏิบัติ

1. ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้

2. ควรพัฒนาทรัพยากรในแหล่งเรียนรู้ทั้งบุคลากร อาคารสถานที่ สื่อ อุปกรณ์ นวัตกรรมและเทคโนโลยี

3. ควรเลือกสรรผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีความ เป็นผู้นำเพื่อดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

4. ควรจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อการเรียนรู้ให้เป็น ปัจจุบันและทันสมัย สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้ของ ชุมชน

5. ควรมีการจัดระบบการสื่อสาร และประชาสัมพันธ์ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพและวิถีชีวิตของชุมชน

6. ควรมีการพัฒนาทรัพยากรด้านวัฒนธรรมของท้องถิ่น เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ รวมทั้งการอนุรักษ์และสืบทอดให้คงอยู่ ตลอดไป

7. ควรระดมทรัพยากรในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และผู้ ที่มีความรู้ความสามารถ รวมทั้งงบประมาณจากภาครัฐ ภาคเอกชน และท้องถิ่น

การศึกษาค้นคว้าและวิจัย นำเสนอหัวข้อการวิจัย ดังนี้

1. ปัจจัยหลักของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่ ยังไม่ได้ศึกษา เช่น ความเข้มแข็งของชุมชน ความรู้ ความสามารถหรือ ทูทางปัญญาของบุคลากรในชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

2. รูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน / ชุมชน

3. การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของชุมชน

4. การพัฒนาภูมิปัญญาไทยเป็นแหล่งเรียนรู้

5. การพัฒนาแหล่งอารยธรรม และโบราณสถาน เป็นแหล่งเรียนรู้

6. การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีแหล่งเรียนรู้

7. รูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน

8. รูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เป็ นองค์การแห่งการเรียนรู้

8. กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาเรื่องปัจจัยหลักของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ในชุมชนได้รับความสำเร็จและการสนับสนุนส่งเสริม รวมทั้ง ให้คำแนะนำช่วยเหลือจากประธานคณะกรรมการที่ปรึกษา รศ.ดร. วิษณุ สุวรรณเพิ่ม และกรรมการที่ปรึกษา ผศ.ดร.พิชิต ฤทธิจรูญ และดร.ชัยวัฒน์ วรรณพงษ์ รวมทั้งประธาน สาขาสังคมวิทยา ดร.วันเพ็ญ วอกกลาง และผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบผลงาน การวิจัยทั้งเล่ม คือ ศ.ดร.สนิท สมัครการ และรศ.ดร.ดิเรก ศรีสุโข นอกจากนี้ยังมีบุคคลที่สำคัญคือ ศ.พิเศษ ดร.จิระโชค วีระสย ผู้อำนวยการหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ จึงขอ กราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้รับความร่วมมือจากโรงเรียน มัธยมศึกษา และองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นตัวแทนของภาค ต่าง ๆ ใน 5 จังหวัด คือ ภูเก็ต ชลบุรี เพชรบุรี พิษณุโลก และ อำนาจเจริญ ซึ่งมีผู้บริหารโรงเรียน ครู นายกองค้การบริหาร

ส่วนตำบล และรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม จึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ นอกจากนี้ยังมีครอบครัว ญาติพี่น้อง และเพื่อนร่วมงานที่ให้ความสนใจในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จนได้รับความสำเร็จและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายทุกประการ

9. การอ้างอิง

- [1] วิทยากร เชียงกุล, บทบาทการศึกษากับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น, 2553.
- [2] กระทรวงศึกษาธิการ การศึกษาบ้าน วัด โรงเรียน, 2552. (อัดสำเนา).
- [3] สภาการศึกษาแห่งชาติ, การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2552.

- [4] สำนักเทคโนโลยีและการสื่อสาร, แนวคิดการสื่อสาร, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คุรุสภา, 2550.
- [5] สุภางค์ จันทวานิช, ทฤษฎีสังคมวิทยา, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2552.
- [6] Parsons, Talcott. The social System, Chicoco : University of Chicago Press, 1951.
- [7] Koufman] Jamie. Assessing Community Strengths, New Company Inc, 1949.
- [8] สมประสงค์ วิทย์เกียรติ และคณะ, การมีส่วนร่วมของชุมชน รายงานการวิจัย, กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2545.